

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNIĄ

--	--	--	--	--	--	--	--

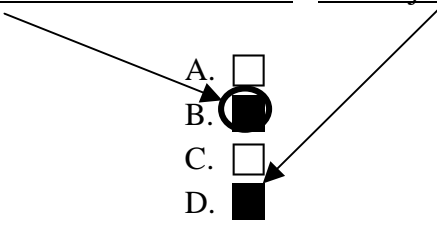

dzień miesiąc rok

miejsce
na naklejkę
z kodem

EGZAMIN W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH

KWIECIEŃ 2006

Informacje dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 16 stron. Ewentualny brak zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj bardzo uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Wszystkie zadania rozwiązuj długopisem lub piórem.
4. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to wybierz jedną odpowiedź i zamaluj wybrany kwadrat, np.:
A.
B.
C.
D.
5. Staraj się nie popełniać błędów. Gdy się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zamaluj inną odpowiedź, np.:

A.
B.
C.
D.
6. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to sam napisz odpowiedź w miejscu kropek. Pomyłki przekreślaj.
7. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to połącz strzałkami dobre odpowiedzi, np.:

Kasia	→	uczeń
Tomek	→	uczennica
8. W arkuszu znajduje się miejsce na brudnopis. Możesz je wykorzystać, redagując odpowiedź. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

**Czas pracy:
do 180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Powodzenia!

Igrzyska dawniej i dziś

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst I

Już w czasach starożytnych ludzie uprawiali sport. W antycznej Grecji zawody sportowe, zwane igrzyskami, towarzyszyły uroczystościom religijnym. Zeusowi – ojcu bogów i ludzi – poświęcone były igrzyska w Olimpi.

Pierwsze igrzyska olimpijskie odbyły się w 776 r. p.n.e. Początkowo trwały jeden dzień, a jedyną konkurencją był bieg krótki (na jedną długość stadionu). Później pojawiły się kolejne dyscypliny, na przykład: zapasy, rzut dyskiem, rzut oszczepem, wyścigi rydwanów, wyścigi konne, bieg w zbroi. Czas trwania zawodów wydłużył się do pięciu dni.

Starożytne igrzyska olimpijskie odbywały się co cztery lata, czyli tak samo często jak dziś. Przetwały do 393 r. n.e., kiedy to cesarz Teodozjusz zabronił ich organizowania. Na kolejne igrzyska trzeba było czekać aż piętnaście wieków. Pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie zorganizowano w 1896 roku w Atenach.

Na podstawie: L. Winniczuk, *Ludzie, zwyczaje, obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 1985.

Stadion olimpijski w Atenach,
na którym odbyły się igrzyska w 1896 r.

Słowniczek:

czasy starożytne (antyczne) – okres od ok. 4000 r. przed naszą erą do 476 r. naszej ery

Olimpia – miasto greckie, w którym była najważniejsza świątynia boga Zeusa

p.n.e. – przed naszą erą

n.e. – naszej ery

konkurencja – dyscyplina sportowa

rydwan – dwukołowy pojazd zaprzęgnięty w konie

zbroja – metalowe okrycie wojowników, rycerzy

dysk – drewniany krążek używany do rzutów w dal (możesz zobaczyć na ilustracji pod tekstem III)

oszczep – ostro zakończony kij używany do rzutów w dal

nowożytne – w czasach od XVI w. naszej ery

Na podstawie tekstu I wykonaj zadania: 1., 2., 3., 4. i 5.

Zadanie 1.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst I opowiada o

- A. wierzeniach (religii) starożytnych Greków.
- B. życiu sportowców w starożytnej Grecji.
- C. początkach sztuki greckiej.
- D. historii igrzysk olimpijskich.

Zadanie 2.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Podczas pierwszych starożytnych igrzysk olimpijskich widzowie mogli zobaczyć

- A. wiele dyscyplin sportowych.
- B. tylko bieg.
- C. bieg i zapasy.
- D. rzut dyskiem i oszczepem.

Zadanie 3.

Odpowiedz na pytania.

1. Gdzie odbywały się starożytne igrzyska ku czci Zeusa?

.....

.....

2. Co ile lat organizuje się igrzyska olimpijskie?

.....

.....

Zadanie 4.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Której konkurencji nie rozgrywano w czasie starożytnych igrzysk olimpijskich?

- A. Zapasów.
- B. Pływania.
- C. Rzutu dyskiem.
- D. Biegu w zbroi.

Zadanie 5.

Wypisz z tekstu I daty następujących wydarzeń:

- Wzór: 1. 776 r. p.n.e. – pierwsze starożytne igrzyska olimpijskie,
2. – ostatnie starożytne igrzyska olimpijskie,
3. – pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie.

W których wiekach były te wydarzenia? Cyfrę 1 wpisaliśmy we właściwy prostokąt (wiek) na osi czasu. Według tego wzoru wpisz cyfry 2 i 3, oznaczające pozostałe wydarzenia.

p.n.e.									n.e.										
IX	VIII	VII	VI	V	IV	III	II	I	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	XIX	XX	XXI
	1																		

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst II

W starożytnych igrzyskach olimpijskich uczestniczyli mężczyźni. Kobietom w zasadzie nie wolno było brać udziału w zawodach ani nawet ich oglądać.

Od 720 r. p.n.e. zawodnicy trenowali i występowali w igrzyskach bez ubiorów. Nagradzano tylko zdobywców pierwszego miejsca. Na zakończenie igrzysk każdemu zwycięzcy wręczano wieniec oliwny. Sportowcom, którzy wygrywali wiele razy, wznoszono pomniki; nie płacili oni również podatków.

W igrzyskach nowożytnych uczestniczą zarówno mężczyźni, jak i kobiety. Nagradza się medalami zdobywców trzech pierwszych miejsc. Najlepsi otrzymują także wysokie nagrody pieniężne.

Na podstawie: L. Winniczuk, *Ludzie, zwyczaje, obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 1985.

Słowniczek:

- wieniec oliwny – „korona” z gałązek drzewa oliwnego
wręczać – dawać
wznoszono – budowano

Na podstawie tekstu II wykonaj zadania 6. i 7.

Zadanie 6.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Na zakończenie starożytnych igrzysk olimpijskich zwycięzca otrzymywał

- A. medal olimpijski.
- B. nagrodę pieniężną.
- C. wieniec oliwny.
- D. puchar zwycięzcy.

Zadanie 7.

Napisz TAK – gdy uważasz, że zdanie jest prawdziwe, NIE – gdy zdanie jest fałszywe (nieprawdziwe).

TAK/ NIE

- W nowożytnych igrzyskach olimpijskich startują kobiety i mężczyźni.
- Wszystkie kobiety miały prawo oglądać starożytne igrzyska olimpijskie.
- W nowożytnych igrzyskach nagradza się tylko zdobywcę pierwszego miejsca.
- Zawodnicy nowożytnych igrzysk występują bez ubiorów.
- Mężczyźni mogli brać udział w starożytnych igrzyskach olimpijskich.

Obejrzyj dokładnie ilustrację.

Przeczytaj uważnie tekst.

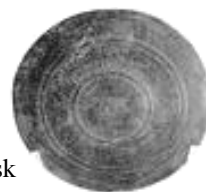
Myron, *Dyskobol* (kopia)
Muzeum Narodowe w Rzymie

Tekst III

Jedną z dyscyplin sportowych na igrzyskach był rzut dyskiem. Rzuty odbywały się z miejsca zwanego balbis, oznaczonego trzema kreskami. Była to mała przestrzeń, nie szersza niż dwie stopy. Przedniej linii nie wolno było przekroczyć, nawet przydeptać palcami.

Zawodnik obsypywał dysk piaskiem dla łatwiejszego chwytu. Potem wbiegał do balbis, wykonywał obrót i wyrzucał dysk w powietrze. Długość rzutu oznaczano strzałką wbity w piasek.

Na podstawie: J. Parandowski, *Dysk olimpijski*, Warszawa 1972.

starożytny dysk

Słowniczek:

Myron – artysta grecki, twórca *Dyskobola*, żył w V w. p.n.e.

dyskobol – zawodnik, który rzuca dyskiem

stopa – jednostka długości (ok. 30 cm)

Na podstawie ilustracji oraz tekstu III wykonaj zadania: 8., 9., 10. i 11.

Zadanie 8.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Dzieło przedstawione na ilustracji jest

- A. rysunkiem.
- B. obrazem.
- C. plakatem.
- D. rzeźbą.

Zadanie 9.

W dwóch zdaniach opisz wygląd zawodnika przedstawionego na ilustracji. Wykorzystaj (wybierz) odpowiednie wyrazy spośród podanych w ramce.

.....

.....

.....

.....

.....

wyprostowany ♦ szczypty ♦ gruby ♦ pochylony ♦ umięśniony ♦
ubrany ♦ nagi ♦ ukazany w ruchu ♦ dysk ♦ oszczep

Zadanie 10.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

„Balbis” to

- A. nazwa dysku w języku greckim.
- B. nazwa miejsca, w którym spadał dysk.
- C. nazwa miejsca, z którego zawodnicy wyrzucali dysk.
- D. nazwisko słynnego greckiego dyskobola (zawodnika).

Zadanie 11.

Uporządkuj chronologicznie (po kolei) czynności dyskobola.

Wpisz w cyfry od 1 do 4.

Wyrzucenie dysku.

Obsypanie dysku piaskiem.

Wykonanie obrotu.

Wbiegnięcie do balbis.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst IV

Symbole nowożytnych igrzysk olimpijskich

Oficjalnym mottem igrzysk olimpijskich są łacińskie słowa *Citius, altius, fortius*, czyli *Szybciej, wyżej, mocniej*.

Najbardziej znanym symbolem olimpijskim jest flaga olimpijska. Pięć kolorowych przecinających się kół symbolizuje jedność sportowców całego świata. Poszczególne kolory oznaczają kontynenty: niebieski – Europę, czarny – Afrykę, czerwony – Australię, żółty – Azję i zielony – Amerykę. Flaga olimpijska wciągana jest na maszt podczas uroczystości otwarcia igrzysk.

Słowniczek:

motto – ważna myśl, hasło

symbol – ukryte, domyślne znaczenie jakiegoś przedmiotu (koloru, znaku)
np. kolor czarny jest m.in. symbolem żałoby

Na podstawie tekstu IV wykonaj zadania 12. i 13.

Zadanie 12.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Flaga olimpijska jest symbolem

- A. pięciu najważniejszych dyscyplin olimpijskich.
- B. wolności sportowców na całym świecie.
- C. jedności sportowców wszystkich kontynentów.
- D. związku ze starożytną tradycją olimpijską.

Zadanie 13.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Wyjaśnienia słów *citius, fortius, altius* będziesz szukał w słowniku

- A. łacińsko-polskim.
- B. wyrazów bliskoznacznych.
- C. ortograficznym.
- D. języka polskiego.

Przeczytaj uważnie tekst V – fragment wiersza Tadeusza Kubiaka.

Tekst V

Tadeusz Kubiak

Na start

Olimpijczycy – na start!
Kto dalej? Kto wyżej? Kto szybciej?
O tyczce – jak ptak – w powietrze,
Co struną drży dźwięczną jak skrzypce.

A teraz – oszczepy – w dal mknijcie!
Kto kogo dzisiaj zwycięży?
Oszczepy jak strzały w błękanie.
A oto dysk zawisł – jak księżyc.

Słowniczek:

olimpijczycy – sportowcy, którzy uczestniczą w igrzyskach olimpijskich
w dal mknąć – daleko lecieć

Na podstawie tekstu V wykonaj zadania: 14., 15., 16. i 17.

Zadanie 14.

Uzupełnij zdania.

Tadeusz Kubiak jest wiersza pt. „Na start”.

Zacytowany fragment wiersza składa się z dwóch

Każda z nich zbudowana jest z czterech

Zadanie 15.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

W pierwszym wersie utworu osoba mówiąca zwraca się do

- A. czytelników.
- B. sędziów.
- C. widzów.
- D. sportowców.

Zadanie 16.

Odpowiedz na pytania.

1. Jakie ważne wydarzenie sportowe jest tematem wiersza Tadeusza Kubiaka?

.....
.....

2. Podaj nazwy dwóch dyscyplin sportowych, o których mówi autor wiersza.

.....
.....

Zadanie 17.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Słowa „dysk zawisł – jak księżyc” są w wierszu

- A. porównaniem.
- B. powtórzeniem.
- C. epitetem.
- D. uosobieniem.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst VI

Adam interesuje się sportem. W czasopiśmie „Świat Cisy” przeczytał taki artykuł:

XIX Światowe Igrzyska Nieślyszących w Rzymie

Oficjalne otwarcie igrzysk odbyło się 24 lipca 2001 r. o godzinie 20.00. Po defiladzie 365 zawodników z 83 państw i przemówieniu (tłumaczonym na język migowy) zapalono znicz olimpijski. Zawody lekkoatletyczne rozpoczęły się następnego dnia. Polska reprezentacja nieślyszących liczyła 14 osób. Bohaterem igrzysk był Rafał Nowak, który mimo kontuzji kolana wywalczył złoty medal w biegu na 3000 m. Bardzo dobrze zaprezentowali się także inni polscy zawodnicy (...).

XIX Igrzyska Olimpijskie Nieślyszących „Rzym 2001” zamknięto 1 sierpnia. Ogłoszono, że następne odbędą się w Australii.

Słowniczek:

defilada – uroczysty przemarsz

kontuzja – uszkodzenie, potłuczenie ciała

Na podstawie tekstu VI wykonaj zadania: 18., 19. i 20.

Zadanie 18.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst, który przeczytał Adam, jest

- A. charakterystyką.
- B. sprawozdaniem.
- C. ogłoszeniem.
- D. opowiadaniem.

Zadanie 19.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Rafał Nowak stał się bohaterem igrzysk, ponieważ

- A. uczestniczył w biegu na 3000 m.
- B. uległ kontuzji kolana.
- C. zapalił znicz olimpijski.
- D. pomimo bólu zdobył złoty medal.

Zadanie 20.

Uzupełnij notatkę odpowiednimi informacjami z tekstu VI.

XIX Światowe Igrzyska Olimpijskie Nieśłyszących odbyły się w

w dniach

W igrzyskach tych uczestniczyło zawodników z kilkudziesięciu

państw, w tym sportowców z Polski. W biegu na 3 km zwyciężył

.....

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst VII

Halina Konopacka (1900-1989) swoją karierę rozpoczęła od narciarstwa. Największe sukcesy odniosła jednak w lekkoatletyce: rzucie dyskiem, rzucie oszczepem, pchnięciu kulą, skoku wzwyż i skoku w dal. Zdobyła 25 tytułów mistrzowskich. W swoich startach nigdy nie poniosła porażki.

Najważniejszym wydarzeniem w życiu zawodniczki, a ważnym także w historii polskiego sportu, były Igrzyska Olimpijskie w Amsterdamie w 1928 roku. Konopacka ustanowiła wtedy rekord świata w rzucie dyskiem i zdobyła pierwszy złoty medal olimpijski dla Polski.

Konopacka była nie tylko wybitną sportsmenką. Pisała również wiersze i zajmowała się malarstwem.

H. Konopacka rzucająca dyskiem (zdjęcie z 1928 r.)

Słowniczek:

rekord – najlepszy wynik

sportsmenka – kobieta sportowiec

Na podstawie tekstu VII wykonaj zadania 21. i 22.

Zadanie 21.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Nadawca tekstu VII

- A. zachęca czytelników do uprawiania lekkoatletyki.
- B. informuje o osiągnięciach polskiej lekkoatletki.
- C. wyjaśnia różnice między narciarstwem a lekkoatletyką.
- D. krytykuje pisanie wierszy i malowanie obrazów.

Zadanie 22.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Halina Konopacka jest ważną postacią w historii polskiego sportu, ponieważ

- A. pisała wiersze i malowała obrazy na temat sportu.
- B. odniosła wielki sukces w narciarstwie.
- C. ustanowiła rekord świata w rzucie oszczepem.
- D. zdobyła pierwszy złoty medal olimpijski dla Polski.

